

Pot do sprave

Dr. Marko Kremžar

Veliko se razpravlja o potrebi sprave, pa je vendarle prav, če pomislimo, da je sprava dejanje poravnave med nekom, ki je krivico trpel, in onim, ki jo je zakrivil, to je med žrtvijo in krivcem.

Storjeno krivico je ena stran ranjena, druga pa si je naložila breme in med prizadetimi osebami so se pretrgale vezi osnovne, medčloveške vzajemnosti. Sprava naj bi te vezi znova vzpostavila, rane zacelila in bremena olajšala. Vendar niti sprava ne more narediti, kot da krivice ne bi bilo. Potrebna pa je, da tako žrtev kakor krivec lahko prerasteta svojo prizadetost in začneta spet soživeti v novem, medsebojnem razumevanju.

Kot sem pred nedavnim poudaril tudi v pogovoru v reviji Zaveza, je za doseg sprave potrebna primerna naravnost obeh strani. Ker je med obema prizadetima kot nevidna zagozda neka določena krivica, je za spravo najprej treba, da jo obe strani priznata in podobno ocenita. To ni enostransko dejanje. Vendar se zdi, da pri nas nekateri pojmujejo spravo le kot nalogo tistih, ki so krivice trpeli. Med tem ko jih eni spodbujajo, naj odpustijo, jim z druge strani vedno znova očitajo, da gojijo maščevanje. To, v čemer se obe strani očitno strinjata, je, da se je krivica resnično zgodila. Kajti kdor se boji maščevanja, ve, da bi bilo to posledica storjene krivice, in kdor govori o odpuščanju, s tem priznava, da je bila krivica storjena. Ni dvoma, da je bila zagozda vsekana v naše narodno telo, vprašanje je, ali ne ostaja nedotaknjena tam že desetletja, ker sta za njeno odstranjenje potrebna dva.

Ker smo tisti, ki smo doživeli krivice komunistične revolucije in totalitarnega režima, po večini kristjani, smo te že davno odpustili in ne gojimo maščevalnosti do tistih, ki so jih zakrivali. Pomeni, da je roka odpuščanja že stegnjena, a zaman čaka, da bi jo stisnila roka obžalovanja. Pomeni pa tudi, da tako tisti, ki pozivajo k odpuščanju, kakor oni, ki govorijo o maščevanju, nimajo v mislih resnične sprave, kajti ne eni ne drugi navadno ne govorijo o vzporedni potrebi odpuščanja in priznanja ter obžalovanja storjenih krivic.

Ali potemtakem med nami sprava ni mogoča? Nič ni nemogočega, a ne pride samo od sebe. Priznanj krivde na osebni ravni in zato tudi osebnih sprav je med nami, hvala Bogu, več, kot si morda mislimo, in to od prvih dni po koncu revolucije. Vendar nosilci struktur, ki imajo od nekoč prizadetih krivic vrsto koristi in privilegijev, bodo težko priznali in obžalovali dejanja in laži, s katerimi že nad pol stoletja opravičujejo svoje zločine. Gre za strukturo prikrivanih krivd in laži, ki posameznikom, katere omrežuje, onemogoča ali vsaj otežuje priznanje in obžalovanje zlih dejanj. To je glavna ovira, da ostaja med nami ponujena roka odpuščanja osamljena in da utrjena počiva na zagozdi, ki je sama ne more iztrgati iz občestvenega organizma.

Kaj zdaj? Ali čakati, da čas prinese svoje, da z zamenjavo

generacij novo tkivo prekrije zagozdo, ki bo ostala v našem narodnem telesu za vedno kot nema priča hudih časov? Ali se je naša naloga izčrpala z odpuščanjem? Ali lahko mirne vesti brezbržno živimo ob rojakih, ki so nesposobni obžalovati prizadete krvince, kot da nam zanje ni mar? Kaj takega ne bi bilo krščansko. Kajti če ti ljudje niso zmožni koraka do obžalovanja in sprave in ker ni v naši moči, da bi v tej smeri nagnili njihovo svobodno voljo, je potrebna božja pomoč, da jih privede najprej do sprave z Njim. To nas postavlja pred nalogo dejavne ljubezni, ki presega golo odpuščanje, postavlja nas pred nalogo zadoščevanja.

Vsa zgodovina odrešenja sloni na dejanju zadostitve, ki jo je opravil Božji sin za grehe vseh ljudi. »Ljubezen do konca (Jn 13,1) je tista, ki podeljuje Kristusovi daritvi njeno vrednost odrešenja in zadoščenja, sprave in zadostitve,« nas uči Katekizem Katoliške cerkve (KKC 616). Kot v vsem nam je tudi v vprašanju sprave naš Odrešenik nakazal smer in pot. Če je naše odpuščanje kot izraz ljubezni že prvi korak do sprave, naj bi ga dopolnili z velikodušnimi dejanji zadostitve.

Zadoščevanje za lastne in tuje grehe ima smisel le v luči vere in neomajnega zaupanja. Božja milost, ki jo pomagajo izprositi tudi človeške molitve in dejanja zadostitve, lahko nagne srce človeka, da prizna, se pokesa in obžaluje, kar je storil slabega. To stori lahko najprej v tišini lastne vesti in doseže tako prvo in temeljno spravo, ki je sprava z Bogom. S tem nevidnim dejanjem se zrušijo zidovi in pregrade in se odpre pot do sprave z ljudmi.

Množični zločini, strahovanja in strukture laži, ki so povzročili v našem narodu poleg tvarne tudi nepopisno moralno škodo, težijo velik del našega narodnega občestva z odgovornostjo za ta dejanja pa tudi za mnoge opustitve. To so strukture greha, ki jih lahko porušijo le izrazi velikodušne ljubezni. Če je ljubi Bog dopustil, da se je nad naš narod zgrnilo zlo v taki meri, ali ne pričakuje od vernega ljudstva, da bo ob tem sledilo njegovemu zgledu? Za množično zablodo je treba, da se plamenčki nešteti osebnih molitev in zadostitev povežejo v kres skupne prošnje nebeškemu Očetu, za milost spreobrnjenja in sprave.

Pri tem ne smemo biti neučakani. Kakor ljubezen tako tudi zadoščevanje kot eden od njenih izrazov ni enkratno dejanje, je življenje, je neprestana naravnost, je smer na nikdar dohopeni poti. Veliko jih je med nami, ki so to pot že nastopili v tišini svojih domov. Skupno pot pa je treba začeti z zaupanjem, odločno, s prvim skupnim korakom. Čas je, da ga zastavimo. **D**